

Polski czosnek

Czosnek pospolity (*Allium sativum* L.) jest rośliną należącą do rodziny amarylkowatych. Czosnek rozmnażany jest tylko wegetatywnie. W naszych warunkach klimatycznych możemy uprawiać czosnek jary – sadzony wiosną, jak i ozimy – sadzony jesienią.

Obecnie odmiany czosnku dzielimy na tzw. strzałkujące (szywnołodługowe), oraz niestrzałkujące (wiotkołodługowe). Większość uprawianych w Polsce odmian zaliczana jest do pierwszej grupy. Wytwarzają one pęd kwiatostanowy, na szczycie którego znajdują się cebulki powietrzne. Podstawę osi pędu stanowi tzw. główka, złożona z regularnego jednego okółka ząbków. Odmiany czosnku strzałkującego wymagają ogławiania tzn. usunięcia pędu kwiatostanowego po jego wytworzeniu. Zaniechanie tego zabiegu spowoduje redukcję o nawet $\frac{1}{4}$ plonu.

Czosnek niestrzałkujący nie wytwarza pędów kwiatostanowych, a główka wypełniona jest licznymi nieregularnie ułożonymi ząbkami. Jedną z zalet czosnku typu niestrzałkującego jest to, że posiada on wiele warstw łusek okrywających co sprawia, że lepiej się przechowuje.

Najbardziej znane odmian polskiego czosnku

Harnaś – odmiana wczesna, strzałkująca. Posiada największą ilość fioletowych ząbków (8-12). Łuska szara, ściśle przylega do ząbków. Główki o masie 60-80 g. Liście o pokroju wzniesionym, intensywnie zielone z silnym nalotem woskowym. Pęd kwiatostanowy średni lub długi, z cebulkami powietrznymi wzdłuż pędu. Odmiana polecana do bezpośredniego spożycia, do przechowywania lub dla przemysłu farmaceutycznego.

Fot. 1. Czosnek odmiany Harnaś

Arkus – odmiana wczesna, zimująca, strzałkująca. Dojrzewa około 7 dni później niż odmiana Harnaś. Tworzy białofioletowe ożyłkowane główki o masie 50-60 g. Wewnątrz główek znajduje się 4-7 ząbków, które okrywa fioletowo-brązowa łuska. Liście wzniesione, średnio długie z nalotem woskowym. Pęd kwiatostanowy wysoki, zakończony cebulkami powietrznymi. Odmiana polecana do bezpośredniego spożycia i dla przemysłu farmaceutycznego.

Fot. 2. Czosnek odmiany Arkus

Ornak – odmiana średnio późna, zimująca, strzałkująca. Główki posiadają największą masę ze znanych odmian tj. 60-100 g. Wewnątrz główki znajduje się 4-8 ząbków, a całość okrywa biała łuska z fioletowymi żyłkami. Liście wzniesione do półwzniesionego, zielone lub ciemnozielone, z lekkim nalotem woskowym. Pęd kwiatostanowy długi i wyprostowany. Odmiana polecana do bezpośredniego spożycia i dla przemysłu farmaceutycznego.

Fot. 3. Czosnek odmiany Ornak

Ceves – odmiana bardzo wczesna, zimująca, plenna. Główki średnie, kuliste lub kulistospłaszczone. Ząbki w główce dość liczne, pierścieniowo ułożone. Całość główki okrywa różowo-beżowa łuska o lekkim ożyłkowaniem. Na pędzie kwiatostanowym tworzy się pokaźna liczba cebulek powietrznych. Liście średnio długie i średnio szerokie z lekkim nalotem woskowym. Odmiana polecana do uprawy jako nowalijka, ale również do użytku latem i jesienią.

Jankiel – odmiana średnio wczesna, jara niestrzałkująca. Tworzy główki średniej wielkości, owalne z wklęsłą piętą. Łuska okrywająca główki jest biała lub lekko szara. Ząbki w główce ułożone okółkowo, ściśle, średniej wielkości. Liście wzniesione. Długie, średnio szerokie, zielone lub ciemnozielone z lekkim nalotem. Pęd kwiatostanowy u tej odmiany nie występuje.

Małgorzata Miłek